

UŻYWANIE MITRY I PASTORAŁU PODCZAS MSZY ŚWIĘTEJ POD PRZEWODNICTWEM BISKUPA

I. PROCESJA WEJŚCIA I OBRZĘDY WSTĘPNE

1. Jeśli biskup udaje się do zakrystii przez kościół, w nawie głównej, przed prezbiterium, należy umieścić klęcznik, który później trzeba usunąć.
2. W zakrystii, po założeniu stroju liturgicznego, biskup ubiera mitrę. Po zasypaniu kadzidła otrzymuje pastorał (można też podać pastorał przed zasypaniem kadzidła).
3. W procesji wejścia ministranci mitry i pastorału idą za ceremoniarzem, który idzie za biskupem. Przed ucałowaniem ołtarza biskup oddaje mitrę i pastorał (ewentualnie po ucałowaniu). Okadzenie odbywa się bez mitry i pastorału.

II. LITURGIA SŁOWA

4. Przed rozpoczęciem czytań mszalnych biskup siada i otrzymuje mitrę.
5. Przed Ewangelią następuje zasypanie kadzidła. Jeśli biskup siedzi, ministranci kadzidła klękają przed nim. Po zasypaniu kadzidła biskup wstaje, błogosławi czytającego Ewangelię (prezbitera lub diakona), po czym oddaje mitrę i otrzymuje pastorał.
6. Po odczytaniu perykopy, jeśli jest używana księga Ewangelii, biskup otrzymuje mitrę i z odpowiedniego miejsca udziela błogosławieństwa. Na czas błogosławieństwa pastorał trzyma kapelan, diakon lub ceremoniarz.
7. Homilię biskup głosi w mitrze, trzymając pastorał. Jeśli homilię głosi ktoś inny albo homilii nie ma, po odczytaniu Ewangelii biskup oddaje pastorał.
8. Po homilii, a przed *Wyznaniem wiary* (jeśli jest przewidziane), biskup oddaje mitrę i pastorał. W czasie modlitwy powszechnej nie ma ani mitry, ani pastorału.

III. LITURGIA EUCHARYSTII

9. Po modlitwie powszechnej biskup siada i powinien otrzymać mitrę, którą oddaje, gdy wstanie lub po dojściu do ołtarza. Jest to natomiast nie spotykane, ze względu na swoją niepraktyczność! Jeśli przewidziana jest procesja z darami, biskup przyjmuje dary w mitrze (dopuszczalne jest też odbieranie darów bez mitry).
10. Bezpośrednio po modlitwie nad darami biskupowi należy zdjąć piuskę.
11. Do Komunii św. insygniarze przystępują w ten sposób, że jeden z nich przez chwilę trzyma mitrę i pastorał, a drugi przystępuje do Komunii św. Może być też tak, że to ceremoniarz przytrzymuje mitrę i pastorał lub prosi on o podejście do nich jednego z komunikujących kapłanów.
12. Po zakończeniu komunikowania biskup wraca na miejsce przewodniczenia. Po zamknięciu tabernakulum otrzymuje piuskę (nakłada ją sam lub czyni to kapelan, diakon, ceremoniarz).

IV. OBRZĘDY ZAKOŃCZENIA

13. Przed błogosławieństwem końcowym biskup otrzymuje mitrę i pastorał. Jeśli przewidziane jest krótkie, okazjonalne podziękowanie przedstawicieli parafii to często już wtedy biskup otrzymuje mitrę i pastorał.
14. W procesji do zakrystii ministranci mitry i pastorału idą tak ja w procesji wejścia – za ceremoniarzem.
15. W zakrystii należy odebrać pastorał i mitrę, zazwyczaj po modlitwach końcowych.

UŻYWANIE MITRY I PASTORAŁU PODCZAS MSZY ŚWIĘTEJ, KTÓREJ BISKUP PRZEWODNICZY, JEDNAK JEJ NIE CELEBRUJE.

I. PROCESJA WEJŚCIA I OBRZĘDY WSTĘPNE

1. Biskup w zakrystii lub innym odpowiednim miejscu wkłada na albę krzyż (pektorał), stułę i kapę odpowiedniego koloru i jak zwykle przyjmuje mitrę i pastorał.
2. W procesji do ołtarza, biskup idzie za celebransem lub koncelebransami w towarzystwie swoich diakonów i osób posługujących. Ministranci mitry i pastorału idą za ceremoniarzem. Przed ucałowaniem ołtarza biskup oddaje mitrę i pastorał (ewentualnie po ucałowaniu).
3. Jeżeli używa się kadzidła, biskup okadza jak zwykle ołtarz, a także krzyż. Następnie udaje się do miejsca przewodniczenia.

II. LITURGIA SŁOWA

4. W liturgii słowa należy zachować przepisy dotyczące Mszy pod przewodnictwem biskupa (punkty od 3 do 7).
5. Po modlitwie powszechnej, a także po sprawowaniu sakramentu, poświęcenia albo błogosławieństwa (jeśli ma miejsce) biskup siada i przyjmuje mitrę (lub nie – zależnie od zwyczaju). Diakon i posługujący przygotowują ołtarz jak zwykle.

III. LITURGIA EUCHARYSTII

6. Jeśli wierni przynoszą dary, przyjmuje je celebrujący Mszę albo biskup. Czyni to w mitrze (dopuszczalne jest też odbieranie darów bez mitry).
7. Jeśli podczas przygotowania darów odbywa się okadzenie, biskup jest okadzany po celebransie. Bezpośrednio po modlitwie nad darami biskupowi należy zdjąć piuskę i pozostaje przy miejscu przewodniczenia aż do epiklezy w Modlitwie eucharystycznej.
8. Od epiklezy do podniesienia kielicha biskup, zwrócony do ołtarza, klęczy albo na przygotowanym mu klęczniku przy miejscu przewodniczenia, albo w innym odpowiednim miejscu. Jeśli biskup przewodniczy od miejsca przewodniczenia to klęcznik przynieść na śpiewie *Święty*, a odnieść po tym jak biskup pójdzie rozdawać Komunię!
9. Jeśli biskup przyjmuje Komunię św., Ciało i Krew Pańską spożywa przy ołtarzu po celebransie. Po Komunii św. biskupowi należy założyć piuskę (jeżeli tabernakulum zostało zamknięte).

IV. OBRZĘDY ZAKOŃCZENIA

10. Przed błogosławieństwem końcowym biskup otrzymuje mitrę i pastorał. Biskup i celebrujący Eucharystię, jak zwykle, całują ołtarz. Po oddaniu należnej czci ołtarzowi wszyscy odchodzą w takim samym porządku, w jakim przyszli.
11. W zakrystii należy odebrać pastorał i mitrę, zazwyczaj po modlitwach końcowych.

MATERIAŁ, KTÓRY NIE JEST WYMAGANY NA EGZAMINIE PODCZAS KURSU CEREMONIARZA,
A KTÓRY WARTO ZNAĆ:

UŻYWANIE MITRY I PASTORAŁU

PODCZAS UDZIELANIA SAKRAMENTU CHRZTU

1. Przy udzielaniu sakramentu chrztu podczas Mszy świętej należy zachować wszystkie powyższe wskazania.
2. Wypada, aby biskupowi asystował przynajmniej jeden prezbiter, którym zwykle będzie proboszcz, a także jeden diakon i kilku posługujących. Prezbiter przyjmuje dzieci i sprawuje obrzędy poprzedzające liturgię słowa. Następnie odmawia modlitwę z egzorcyzmem. On też ochrzczone dzieci namaszcza krzyżmem, nakłada im białą szatę i podaje zapaloną świecę.
3. Podczas przyjęcia dzieci biskup może usiąść i otrzymać mitrę.
4. Liturgia Słowa następuje jak zawsze.
5. Biskup rozpoczyna modlitwę powszechną. Prezbiter odmawia natomiast modlitwę z egzorcyzmem, podczas gdy biskup stoi przy miejscu przewodniczenia.
6. Przed przejściem do chrzcielnicy biskup otrzymuje mitrę i pastorał.
7. Po złożeniu przyrzeczeń wiary biskup oddaje pastorał, wstaje i udziela dzieciom chrztu.
8. Następnie biskup może usiąść, zachowując mitrę. Proboszcz lub inny prezbiter dokonuje namaszczenia krzyżmem ochrzczo-nych, nakłada im białą szatę i podaje zapaloną świecę, biskup zaś wypowiada obowiązujące formuły

UŻYWANIE MITRY I PASTORAŁU PODCZAS UDZIELANIA SAKRAMENTU BIERZMOWANIA

1. Przy udzielaniu sakramentu bierzmowania podczas Mszy świętej należy zachować wszystkie powyższe wskazania.
2. Podczas przedstawienia kandydatów w formie dialogu biskup wciąż trzyma pastorał, otrzymuje natomiast mitrę.
3. Podczas homilii oraz odnowienia przyrzeczeń chrzcielnych biskup dalej ma mitrę i pastorał.
4. W trakcie wykonywania hymnu *O stworzycielu Duchu przyjdź* (jeśli jest przewidziany), biskup stoi bez mitry i pastorału.
5. Podczas modlitwy z włożeniem rąk na kandydatów, biskup nie ma ani mitry, ani pastorału. Po modlitwie otrzymuje mitrę oraz pastorał, i udziela namaszczenia kandydatom. Jeśli jednak w czasie udzielania sakramentu biskup siedzi, nie otrzymuje pastorału.
6. Po udzieleniu wszystkim namaszczenia, a przed obmyciem, oddaje mitrę i pastorał, jeśli mitrę zdejmuje sam, robi to po obmyciu.
7. Użycie mitry i pastorału w poszczególnych obrzędach udzielania sakramentu bierzmowania poza Mszą świętą jest takie samo, jak przy używaniu ich w czasie Mszy Św. Po Modlitwie Powszechnej, kończącej obrzęd sakramentu, Biskup bez mitry i pastorału odmawia Modlitwę Pańską. Po niej, odmawia modlitwę nad ludem. Uroczyste błogosławieństwo oraz modlitwa wiąże się z wyciągnięciem rąk, dlatego biskup otrzymuje pastorał dopiero przed wypowiedzeniem formuły trynitarnej.

UŻYWANIE MITRY I PASTORAŁU PODCZAS SPRAWOWANIA SAKRAMENTU MAŁŻEŃSTWA

1. Przy sprawowaniu sakramentu małżeństwa podczas Mszy świętej należy zachować wszystkie powyższe wskazania.
2. Po homilii biskup w mitrze i z pastorałem staje naprzeciw narzeczonych oraz zadaje im pytania oraz przyjmuje ich ślubowanie.
3. Następnie biskup oddaje pastorał i, jeśli ma wypowiedzieć formułę modlitwy błagalnej, także mitrę, błogosławi obrączki, kropi je wodą święconą i przekazuje nowożeńcom, którzy wzajemnie nakładają je sobie na palce.
4. Następuje modlitwa powszechna. Jeśli jest przewidziane wyznanie wiary, odmawia się je po modlitwie powszechnej.
5. W Modlitwach eucharystycznych I – III odmawia się specjalną modlitwę wstawienniczą za nowożeńców.
6. Po modlitwie Pańskiej opuszcza się embolizm: *Wybaw nas, Panie*. Biskup, jeśli sam sprawuje Eucharystię, albo prezbiter celebrujący Mszę, zwrócony do nowożeńców i mając ręce złożone, wypowiada zachętę przed modlitwą błogosławieństwa. Wszyscy modlą się przez pewien czas w milczeniu. Następnie celebrans zwrócony do nowożeńców rozkłada ręce i odmawia nad nimi formułę błogosławieństwa. Celebrans opuszcza modlitwę o pokój: *Panie, Jezu Chryste*. Bezpośrednio po błogosławieństwie nowożeńców mówi: *Pokój Pański i Przekażcie sobie znak pokoju*. Wtedy nowożeńcy i wszyscy obecni przekazują sobie znak pokoju i miłości.

UŻYWANIE MITRY I PASTORAŁU PODCZAS WYSTAWIENIA NAJŚWIĘTSZEGO SAKRAMENTU ORAZ PROCESJI TEOFORYCZNEJ (EUCHARYSTYCZNEJ)

1. Po otwarciu tabernakulum przy rozpoczęciu wystawienia, biskup oddaje puskę (i jeśli miał – mitrę).
2. Jeśli biskup sam nie niesie monstrancji, idzie z pastorałem. Na czas wystawienia trzymać go może ministrant pastorału w postawie stojącej.
3. Ministranci mitry i pastorału mogą iść w procesji za baldachimem, lub jeśli biskup nie niesie monstrancji, mogą go poprzedzać.
4. Niosąc pastorał w procesji, ministrant pastorału czyni to tak, by nie dotykać nim ziemi.
5. W czasie procesji powrotnej do zakrystii biskup otrzymuje wszystkie insygnia.